

ТЕХНІКА РОЗВИТКУ ТЕМПУ ЧИТАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Дослідити, що початкове навчання читання відбувається на основі мовного матеріалу, над яким учні вже працювали в ході усних вправ. Доцільність такого шляху цілком очевидна; попереднє усне опрацювання слів та речень, з якими учні зустрінуться при читанні, усуває ряд труднощів (фонетичних, семантичних), які ускладнюють процес створення звуко-буквених та буквено-звукових асоціацій.

Потрібно враховувати те, що учитель іноземної мови може прискореними темпами розвивати техніку читання іноземною мовою. Важливою умовою для цього є наявність заздалегідь підготовленого дидактичного матеріалу, а саме: 1) зображені на окремих картках великі і малі букви німецького алфавіту; 2) окремі слова та словосполучення, написані друкованими буквами на великих аркушах; 3) слова і словосполучення, написані друкованими буквами на невеликих картках. Перші уроки навчання читання можуть проходити так:

1. В усній бесіді вчитель спонукає учнів пригадати слово, яке вони побачать на письмі. Уявімо, що це слово «Der Bleistift». Вчитель показує ручку і організує таку розмову:

- Das ist ein Buch?
- Nein, das ist kein Buch.
- Was ist das?
- Das ist der Bleistift.

Наведений діалог є, звичайно, лише можливим варіантом, а не обов'язковим. Тут ми маємо на меті: а) пригадати потрібне слово і сконцентрувати на ньому увагу; б) використати навчальну ситуацію для закріплення певних усних навичок. При цьому реалізується важлива методична настанова щодо використання усної мови як засобу навчання, що сприяє засвоєнню інших видів знань і навичок, а також розвитку усного мовлення учнів. Потім учитель говорить учням, що зараз він покаже їм це слово у графічному зображенні. Він складає його з карток, на яких зображені окремі букви, і вимовляє їх. Учні дивляться на це слово і читають його. Далі вчитель пропонує учням назвати букви, які входять до складу цього слова. Якщо в учнів виникне запитання, чому назви букв не збігаються з їх читанням, вчитель повинен звернути увагу на наявність аналогічного явища в рідній мові і навести відповідні приклади. Далі у роботі над словом необхідно з'ясувати, як читається в слові кожна буква. Звичайно, описану аналітичну роботу треба проводити лише вибірково: якщо це потрібно для тренування в буквеному та фонетичному аналізі та для формулювання перших правил читання. Дехто вважає, що, оскільки учні здатні запам'ятовувати цілісний графічний образ слова та асоціювати його з відповідним фонетичним комплексом, то слід саме так вчити учнів

читання, не переобтяжуючи їх теоретичними відомостями (правилами).

Наведені міркування обґрунтовують так званий метод цілих слів, за яким учням подаються цілісні нерозчленовані графічні образи слів, що їх учні вчаться пізнавати та пов'язувати з відповідними звучаннями.

Спочатку така робота дає позитивні наслідки – учні швидко навчаються читати досить велику кількість, слів та речень, але пізніше виявляється, що набуті таким чином уміння та навички дуже нестали; учні неспроможні тримати в пам'яті та диференціювати велику кількість орфографічних образів, вони часто забувають, як читати ті чи інші слова, або змішують їх. Крім того, учні не вміють читати нові слова, навіть коли читаються вони згідно з елементарними правилами. Все це гальмує розвиток навичок читання, і тому застосування методу цілих слів у його чистому вигляді рекомендувати не можна. Разом з тим треба відзначити, що деякі елементи цього методу входять у раціональну методику навчання читання.

Учитель використовує здатність учнів запам'ятовувати цілісний графічний образ слова в його зв'язку з вимовою для нагромадження певного матеріалу, який потім аналізується і усвідомлюється. А тому є важливим вивчення правил читання. Знання та додержання правил читання укріплює навички, якими учні до певної міри вже оволоділи. Вище ми відзначали, що учні спроможні запам'ятовувати цілісні графічні образи слів, які асоціюються з відповідними звуковими комплексами. Але в міру того, як кількість засвоєних таким чином слів збільшується, різко погіршується їх запам'ятовування; учні часто забувають, як читаються окремі слова; змішують одні слова з іншими. Це пояснюється тим, що на основі механічних зв'язків неможливо довго зберігати в пам'яті велику кількість будь-якого матеріалу. Запам'ятовування в такому випадку можна підтримувати дуже частими й тривалими повтореннями, але на це потрібно багато часу, якого учитель та учні не мають. Тому при вивченні навчального матеріалу треба вдаватися до таких засобів, які б при мінімальній затраті часу сприяли міцному запам'ятовуванню та формуванню гнучких навичок.

Тут і стають у пригоді елементи теорії, тобто основні правила читання.

Загальна схема роботи над правилами читання така, як і при засвоєнні інших теоретичних відомостей у процесі вивчення іноземної мови.

Насамперед треба добиватися від учнів певного практичного володіння мовними явищами, які згодом узагальнюються в правилі; після цього йде теоретичне усвідомлення даного явища за допомогою правила; і, нарешті, удосконалюється володіння цим мовним явищем на основі його теоретичного усвідомлення та подальшого тренування. Вивчення правила учнями і періодичне відтворювання його в класі самі по собі ефекту не дають. Як при першому ознайомленні, так і в подальшій роботі посилення

на правило, його пригадування повинні бути пов'язані з конкретними потребами читання текстів, окремих прикладів. Інакше кажучи, правило не повинно фігурувати само по собі, воно повинно бути засобом розв'язання практичних завдань. Така орієнтація сприяє не тільки засвоєнню даного правила, а й створенню певної психологічної настанови щодо виучуваної теорії взагалі.

Нагромадження матеріалу не може дати позитивних наслідків. Учні не встигають досягти такого рівня практичного засвоєння даних буквено-звукових зв'язків, при якому вивчення правила дає потрібний практичний ефект. Як бачимо, теорія відірвана від практики. Учитель повинен спочатку переглянути список слів, які учням доведеться читати, і виділити слова, які можуть бути важкими для читання; над цими словами треба провести попередню роботу і лише потім читати список у цілому. В процесі читання слід відмічати слова, прочитані з певними труднощами, щоб додатково опрацювати їх.

Можна рекомендувати і таке завдання. Вчитель пропонує закрити стовпчик прочитаних слів аркушем паперу і каже: «Серед прочитаних слів було слово ... На основі аналізу різних труднощів, що виникають у процесі навчання читання, учитель відбирає матеріал, який потребує додаткового опрацювання: це – окремі слова або буквосполучення. Учитель фіксує цей матеріал на окремих картках, за допомогою яких і організується тренування. Тут ми можемо рекомендувати такі види роботи:

1. Учитель показує учням картки одну за одною. Учень, названий учителем, читає написане слово або буквосполучення. Клас хором повторює. Іноді вчитель вимагає сказати відповідне правило.
2. Учитель кладе картки на стіл. Викликаний учень підходить до стола, бере одну з карток, показує її класові і читає. Клас повторює слово хором.
3. Учитель роздає картки учням. Потім кожний з них (по черзі) показує слово класові і читає його.
4. Учитель показує картку з певним буквосполученням, учні пишуть у зошитах відповідні значки фонетичної транскрипції.
5. Учитель показує буквосполучення, учні пригадують слова з цим буквосполученням.

Ці вправи треба виконувати в швидкому темпі. Вчитель повинен добиватися блискавичної реакції. В окремих випадках можна пригадувати відповідні правила.

По суті описана робота є вивченням правил у максимально практичній формі. Такі вправи не повинні забирати багато часу, але їх треба часто повторювати. Вони є дійовим способом закріплення в пам'яті буквено-звукових зв'язків. Коли учень уже ознайомився з певним правилом, треба організувати подальшу роботу з ним. Нерідко вона зводиться до відтворення учнем, на вимогу учителя, правила з наступним наведенням кількох прикладів. Проти такого прийому контролю не можна заперечувати, якщо це один з видів його. Але якщо вивчення правила і запам'ятання його стануть самоціллю, треба рішуче заперечувати проти такої практики.

Список використаних джерел

1. www.sprachwissenschaft.de.
 2. www.archiv.de.
 3. www.heidelbergbibliothek.de.
- www.deutschegrammatik.de.